

УПОТРЕБА ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ПРЕДУЗЕЋИМА USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN ENTERPRISES

Резултати истраживања о информационо-комуникационим технологијама у предузећима у 2017. години показују да 100,0% предузећа користи рачунар у свом пословању.

Приступ интернету има 98,4% предузећа, а веб-сајт 65,6% предузећа, што представља повећање од 3,0% у односу на претходну годину.

У обављању свакодневних активности 40,0% запослених лица у предузећима користи рачунар за пословне потребе, док интернет користи 37,0% лица.

У 49,3% предузећа запослени имају могућност даљинског приступа електронској пошти, документима и апликацијама.

Услуге јавне администрације путем интернета користи 93,0% предузећа, што је за 2% мање у односу на 2016. годину.

Услуге *cloud* сервиса користи 4,4% предузећа, што је незнатно повећање у односу на претходну годину (0,4%). Најчешћи корисници ове врсте услуге су велика предузећа (18,0%) и предузећа која се баве информисањем и комуникацијама (25,0%).

The results of the survey on information and communication technologies in enterprises indicate that 100.0% of enterprises used computers for their business activities in 2017.

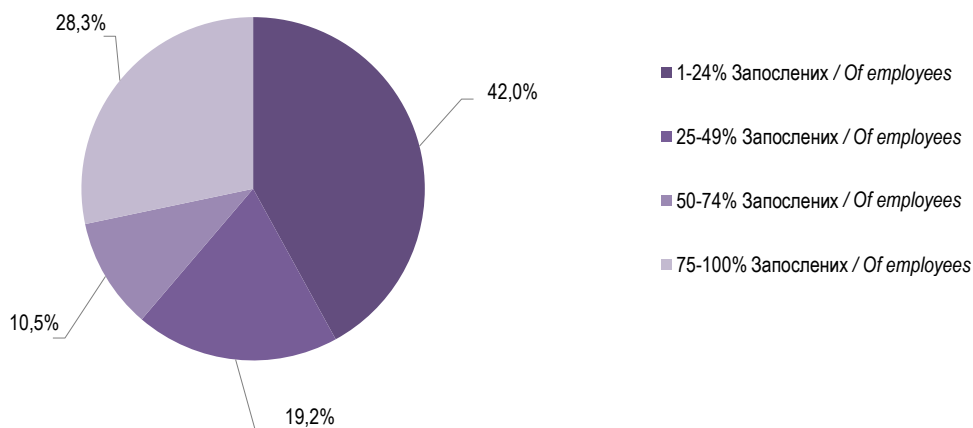
Of all enterprises covered by the survey, 98.4% have Internet access, while 65.6% have a website, which represents an increase by 3.0% in comparison with the previous year.

In their daily activities, 40.0% of employees in enterprises use computers for business purposes, while 37.0% of them use the Internet.

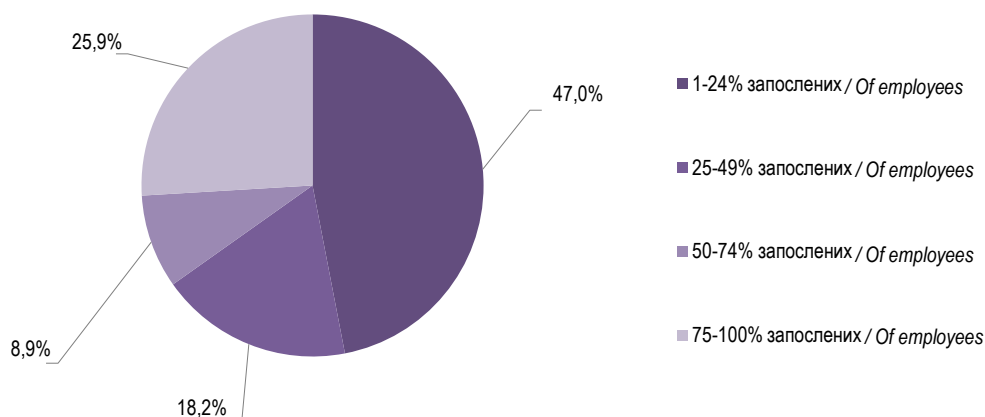
In Republika Srpska, 49.3% of enterprises provide their employees with the possibility of remote access to electronic mail, documents or applications.

Public administration services provided via the Internet are used by 93.0% of enterprises, which represents a decrease by 2.0% compared to 2016.

Cloud services are used by 4.4% of enterprises, which represents a slight increase in comparison with the previous year (0.4%). The most frequent users of this type of services are large enterprises (18.0%) and enterprises engaged in information and communication activities (25.0%).

Графикон 1. Предузећа према учешћу запослених лица која користе рачунар за пословне потребе, 2017.
Graph 1. Enterprises by share of employees who use a personal computer for business purposes, 2017

Графикон 2. Предузећа према учешћу запослених лица која користе интернет за пословне потребе, 2017.
Graph 2. Enterprises by share of employees who use Internet for business purposes, 2017

Од укупног броја предузећа која имају интернет прикључак, 96,0% има фиксну широкопојасну интернет конекцију (ADSL, кабловски интернет, јавни WiFi), а 67,0% користи мобилну широкопојасну интернет конекцију (3G или 4G), што је за 13,5% више у односу на претходну годину.

Of the total number of enterprises that have an Internet connection, 96.0% have a fixed broadband Internet connection (ADSL, cable Internet, public WiFi), while 67.0% use a mobile broadband Internet connection (3G and 4G), which represents an increase by 13.5% in comparison with the previous year.

Употреба информационо-комуникационих технологија (коришћење рачунара, приступ интернету, посједовање веб-сајта) најзаступљенија је код предузећа из области информисања и комуникација.

The use of information and communication technologies (use of computers, Internet access, website) is the most common in enterprises engaged in information and communication activities.

Код малих предузећа заступљеност веб-сајта већа је за 4,0% у односу на претходну годину. Најмања заступљеност веб-сајта је код предузећа која се баве саобраћајем, складиштењем и везама (38,4%).

When it comes to small enterprises, the number of enterprises that have a website increased by 4.0% in comparison with the previous year. The lowest number of enterprises with a website was recorded for enterprises engaged in transport, storage and communication activities (38.4%).

Графикон 3. Употреба ИКТ-а у предузећима према подручју дјелатности, 2017.
Graph 3. Use of ICT in enterprises by section of activities, 2017

Друштвене мреже у сврху пословања користи око 30,0% предузећа, а 73,4% предузећа у сврху рекламирања, док их готово половина (48,8%) користи за сарадњу са пословним партнерима.

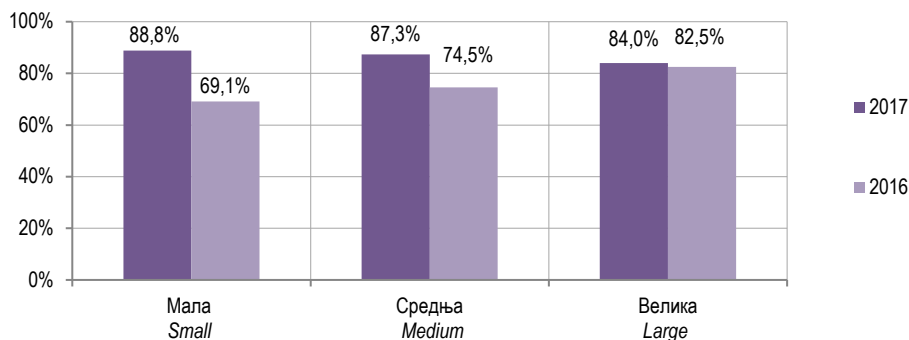
У односу на прошлу годину за око 5,0% више предузећа плаћа оглашавања на интернету (23,4%).

Коришћење друштвених мрежа најзаступљеније је код великих предузећа (41,5%) и предузећа која се баве информисањем и комуникацијама (73,4%).

Social networks are used by approximately 30.0% of enterprises for business purposes, while 73.4% of enterprises use social networks for advertising and almost half of enterprises (48.8%) use them to cooperate with business partners.

Compared to the previous year, the number of enterprises paying for Internet advertising increased by approximately 5% (namely, 23.4%).

The use of social networks is the most common in large enterprises (41.5%) and in enterprises engaged in information and communication activities (73.4%).

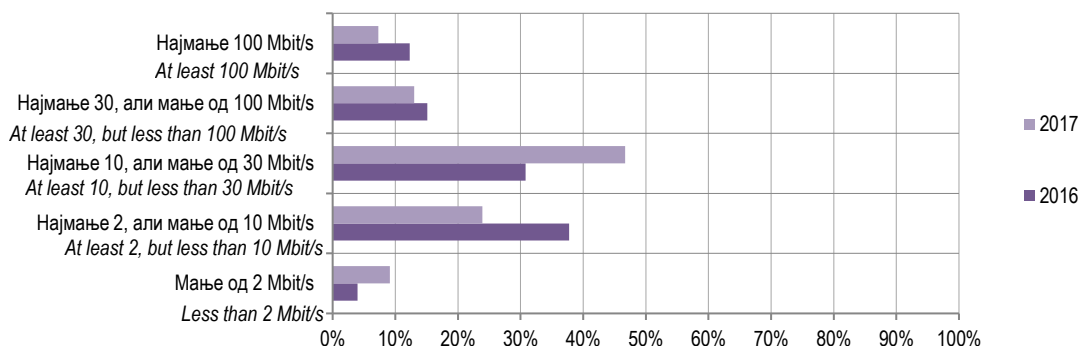
Графикон 4. Употреба друштвених мрежа у сврху рекламирања предузећа према величини
Graph 4. The use of social networks for the purpose of enterprise advertising by size

У односу на претходни период, примјетан је пораст предузећа са брзином интернет конекције 10-30 Mbit/s, за око 16,0%.

Брзина фиксног интернет прикључка, задовољава потребе 88,6% предузећа.

Compared to the previous period, the number of enterprises with the speed of Internet connection of 10-30 Mbit/s increased by approximately 16.0%.

The speed of fixed Internet connection is satisfactory for 88.6% of enterprises.

Графикон 5. Максимална брзина интернет конекције у предузећима
Graph 5. Maximum speed of Internet connection in enterprises

У Републици Српској 18,0% предузећа запошљава ИКТ стручњаке, који имају способност да развијају, одржавају и управљају ИТ системима, док у 82,0% предузећа ИКТ функције најчешће обављају спољна лица.

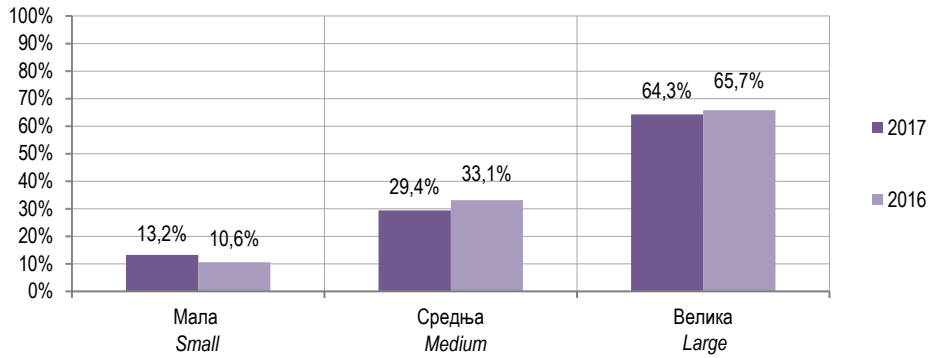
Према подручју дјелатности, највише ИКТ стручњака запослено је у предузећима која се баве информисањем и комуникацијама (84,5%).

Предузећа раде на развоју и усавршавању ИКТ вјештина код запослених, при чему је 54,4% обезбиједило обуку за ИКТ стручњаке, а 17,0% је обезбиједило обуку осталих запослених.

In Republika Srpska, 18.0% of enterprises employ ICT professionals, who are able to develop, maintain and manage ICT systems, while ICT functions in 82.0% of enterprises are most often performed by external associates.

By section of economic activities, the largest number of ICT professionals are employed in enterprises engaged in information and communication activities (84.5%).

Enterprises strive for the development and improvement of ICT skills among their employees; 54.4% of enterprises provided training for ICT professionals, while 17.0% provided training for other employees.

Графикон 6. Запошленост ИКТ стручњака према величини предузећа
Graph 6. Employed ICT professionals by size of enterprises

У току 2016. године 11,6% предузећа примало је поруџбине за производе или услуге путем веб-сајта или апликација за *on-line* продају, док их је 96,0% слало наруџбе путем веб-сајта или апликација за *on-line* продају.

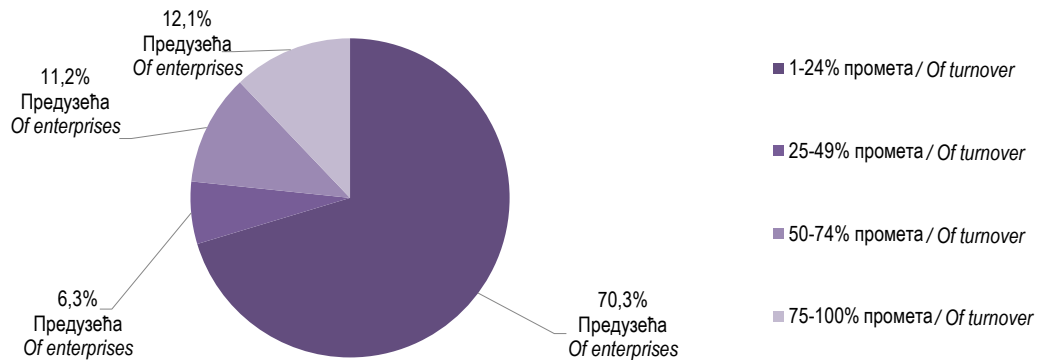
Од укупног броја предузећа, која су у току 2016. године примала поруџбине путем веб-сајта или апликација за *on-line* продају, 85,0% поручилаца је из Републике Српске, 52,0% је из земаља ЕУ, а 32,0% се односи на остале земље свијета.

Предузећа која су слала наруџбе у 2016. године веб сајтом или апликацијом за *on-line* продају, 92,0% наруџби су упутила према добављачима у Републици Српској, 47,0% према земљама ЕУ, а 45,0% се односи на остале земље свијета.

In 2016, 11.6% of enterprises received orders for products and services via websites or online sale applications, while 96.0% of enterprises ordered products or services via websites of online sale applications.

When it comes to enterprises that received orders via websites or online sale applications in 2016, 85.0% of orderers were from Republika Srpska, 52.0% were from the EU member states, while 32.0% were from other countries worldwide.

When it comes to enterprises that ordered products or services in 2016 via websites or online sale applications, 92.0% of orders were sent to suppliers in Republika Srpska, 47.0% to the EU member states, and 45.0% to other countries worldwide.

Графикон 7. Учешће у укупном промету реализовано поруџбинама путем веб-сајта или апликације за *on-line* продају, 2016.
Graph 7. Share in total turnover, realised on the basis of orders received via the website or an on-line sale application, 2016

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Циљ истраживања о употреби информационо-комуникационих технологија, јесте да се добију подаци о заступљености и употреби информационо-комуникационих технологија у предузећима на подручју Републике Српске.

Истраживање је спроведено у складу са методологијом Евростата.

Истраживање се спроводи једанпут годишње телефонским путем на репрезентативном узорку. Узорак је креиран као случајни, стратификован по величини и дјелатности и обухватио је економски активна предузећа из Статистичког пословног регистра. Истраживањем је обухваћено 841 предузеће. Референтни период за највећи број питања постављених предузећима је јануар 2017. године и 2016. година.

Према методологији Евростата, истраживањем су обухваћена активна предузећа са 10 и више запослених класификована на: мала (10-49 запослени), средња (50-249 запослених) и велика предузећа (преко 250 запослених).

Обухватају се следећа подручја према КД БиХ 2010 (NACE Rev. 2):

C - Прерађивачка индустрија,
F - Грађевинарство,
G - Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала,
H - Саобраћај и складиштење,
L и M - Пословање некретнинама; Стручне, научне и техничке дјелатности

D и E – Производња и снабдјевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација; Снабдјевање водом; канализација, управљање отпадом дјелатности санације (ремедијације) животне средине,

I - Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; Хотелијерство и угоститељство,

J – Информације и комуникације,

N и S (грана 95.1) – Административне и помоћне услужне дјелатности; Поправке рачунара,

Резултати истраживања објављени су у агрегираном облику и у потпуности је обезбијеђена тајност индивидуалних података предузећа.

ИКТ РЈЕЧНИК

ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line) Асиметрична дигитална претплатничка линија: Широкопојасна дигитална трансмисиона технологија која користи постојећу телефонску линију и допушта истовремено слање података и комуникацију гласом.

Бит: Најмања јединица информације у рачунарству. Приказује се у бинарном приказу са 1 или 0, у логичком приказу са true или false. Низ од 8 бита је бајт.

Широкопојасни приступ интернету (Broadband): Начин повезивања на Интернет који омогућује велике брзине преноса података и представља комуникациони систем чији носилац (нпр. оптички кабл) преноси умножене податке истовремено док су појединачни подаци модулисани на посебним фреквенцијама.

Претраживач: Софтверско рјешење за претраживање по интернету. То је програм, апликација која се користи за читавање интернет страница и других садржаја на Интернету. Најпознатији претраживачи су Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome итд.

Dial-up модемска конекција: Тип интернет конекције гдје се повезивање на мрежу остварује помоћу телефонске линије.

Дигитални производи или услуге: Роба или услуге које могу да се наруче и испоруче путем компјутера, тј. интернета (нпр. музика, филмови, видео игре).

Преузимање (Download): Процес копирања докумената на кориснички компјутер са неког другог компјутера или компјутера у оквиру интернет сервиса.

Дигитална претплатничка линија DSL (Digital Subscriber Line): Врста брзе широкопојасне интернет конекције помоћу стандардних телефонских параца.

Електронска трговина: Куповина или продаја добара или услуга путем интернета.

METHODOLOGICAL EXPLANATIONS

The aim of the survey on the use of information and communication technologies is to obtain data on the presence and use of information and communication technologies in enterprises on the territory of Republika Srpska.

The survey was carried out in accordance with the Eurostat methodology.

The survey is carried annually, by telephone, on a representative sample. The sample is designed as a random sample, stratified by size and activity, and it covers economically active enterprises from the Statistical Business Register. The survey covers 841 enterprises. The reference period for most of the questions posed to enterprises is January 2017 and 2016.

In accordance with the Eurostat's methodology, the survey covers active enterprises with 10 or more employees, classified into small (10 to 49 employees), medium (50 to 249 employees) and large (over 250 employees) enterprises.

The survey covers the following sections of the KD BiH 2010 (NACE Rev.2):

C – Manufacturing,
F – Construction,
G – Retail and wholesale trade; repair of motor vehicles and motorcycles,
H – Transport and storage,
L and M – Real estate activities; Professional, scientific and technical activities,

D and E – Electricity, gas, steam and air-conditioning supply; Water supply; sewerage, waste management and remediation activities,

I – Accommodation and food service activities,

J – Information and communication

N and division 95 – Administrative and support service activities; Repair of computers,

Survey results are published as aggregated data and the confidentiality of individual data provided enterprises is fully ensured.

ICT GLOSSARY

ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line): Broadband digital transmission technology which uses the existing telephone line, allowing simultaneous transmission of data and voice calls.

Bit: The smallest unit of information in computing. It is shown in the binary representation as 1 or 0, or as true or false in the logical representation. A series of 8 bits is a byte.

Broadband Internet connection: A type of Internet connection which provides high-speed data transfer. It represents a communication system in which the transmission medium (e.g. optical fiber cable) simultaneously transmits multiplied data, while individual data are modulated on separate frequencies.

Browser: A software solution used to search the Internet. It is a programme/application used to load web pages and other contents on the Internet. The best-known browsers are Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome, etc.

Dial-up connection: A type of Internet connection which uses a telephone line to connect to the network.

Digital products and services: Goods and services that can be ordered and delivered via computer, that is, via the Internet (e.g. music, films, video games).

Download: The process of copying documents to the user's computer from another computer or from a computer within an Internet service.

Digital Subscriber Line (DSL): A type of broadband Internet connection established using standard telephone lines.

Electronic commerce: Purchase or sale of goods or services using the Internet.

Електронска пошта: Електронски пренос поруке, укључујући текст и прилоге (*attachment*), с једног рачунара на други рачунар, путем интернета.

GPRS (General Packet Radio Service): Протокол који бежичним путем обезбјеђује пренос путем GSM мреже.

3G мрежа је трећа генерација мобилне телефоније омогућава пренос текста, звука, слике телевизије, брзине до 14Mb/s.

Интернет: Глобални електронски комуникациони систем сачињен од великог броја међусобно повезаних рачунарских мрежа и уређаја, који размењују податке користећи заједнички скуп комуникационих протокола.

Network: Група рачунара и других јединица који су повезани и омогућена им је међусобна интеракција. Највећа мрежа је интернет, скуп свих свјетских мрежа.

Вирус је рачунарски програм чије покретање и учитавање изазива оштећење или брисање података на рачунару.

WiFi је бежична мрежа гдје се подаци између два или више уређаја преносе помоћу радио фреквенција и одговарајућих антена.

Electronic mail: Electronic transfer of messages, including text and attachments, from one computer to another computer, via the Internet.

GPRS (General Packet Radio Service): A protocol which enables wireless transfer through GSM networks.

3G network refers to the third generation of mobile telephony, which enables transfer of text, sound and television images, offering speeds up to 14 Mb/s.

Internet: A global electronic communication system made up of many interconnected computer networks and devices that exchange information using a common set of communication protocols.

Network: A group of computers and other units that are connected and their mutual interaction is enabled. The Internet represents the largest network, as a collection of the world's networks.

Virus is a computer programme whose running and loading damages or deletes data on a computer.

WiFi is a wireless network in which data between two or more devices are transmitted using radio frequencies and corresponding antennas.

Саопштење припремиле: Сузана Адамовић
e-mail: suzana.adamovic@rzs.rs.ba

Издаје Републички завод за статистику, Република Српска, Бања Лука, Вељка Млађеновића 12д – Тел. +387 51 332 700 – Др Радмила Чичковић, директор – Владан Сибиновић, главни уредник – Излази годишње – Саопштење је објављено на Интернету на адреси: www.rzs.rs.ba – E-mail: stat@rzs.rs.ba – Приликом коришћења података обавезно навести извор

Prepared by: Suzana Adamović
e-mail: suzana.adamovic@rzs.rs.ba

Published by Republika Srpska Institute of Statistics, Banja Luka, Veljka Mladenovića 12d – Tel. +387 51 332 700 – Radmila Čičković, PhD, Director General – Vladan Sibinović, Editor in chief – Annual periodicity – Release is available on the Internet at: www.rzs.rs.ba – E-mail: stat@rzs.rs.ba – **These data can be used provided the source is acknowledged**